

delskredieten te verlenen. Het begaf zich 'via opbouw van een correspondentennet met enthousiasme op het terrein van nationale en internationale betalingsverkeer'²¹). Toen Marten Mees in 1912 bij de bank op bezoek kwam (hij was in Eefde gaan wonen), schrok hij van de stormachtige uitbreiding der zaken. Was niet elk voorschot 'hachelijk'? Dat had hij eens gezegd. Hij had aan die opmerking toegevoegd dat kredietaanvragers zorgvuldig moesten worden doorgelicht op hun levenswandel (gokken, spilzucht, etc.)²²).

Bij zijn bezoek in 1912 irriteerde hem de nieuwe gang van zaken. Bekommerd zag hij dat 'zijn' bank bezig was uit het oude, vertrouwde keurslijf te barsten. In zijn privénotities pende hij neer: 'Ik heb ernstig op kantoor gezegd, dat, als zij voortgingen zulke grote voorschotten te geven (lees: kredieten), ook al waren die volkomen zonder gevaar voor verlies, zij maatregelen moeten nemen. (Ik heb hun gezegd) dat zij moesten bedenken dat men, ook bij een run op het kantoor, in staat moest zijn iedereen binnen enkele dagen zijn saldo terug te geven. Hintzen beweerde dat toch algemeen wordt aangenomen dat hoogstens tweederde ineens opgevraagd werd, en dat zij daarom middelen genoeg hadden.' Marten voegde hieraan toe: Hintzen 'domineert, meer dan goed is, de andere associés door zijn enorme werkkraft en zijn bijzonder grote bekwaamheid'²³).

Maar Marten beseftte niet dat zijn opvolger maatregelen had genomen. In 1910 was de 'Rotterdamse Clearing' in werking getreden. Dat was Hintzens werk geweest.

Zoals het R. Mees & Zoonen-Gedenkboek van 1920 stelt: 'Rotterdam was achterlijk in zijn geldverkeer (gebleven). De meeste betalingen geschiedden nog in bankpapier en specie; van chèques werd in den omloop weinig bemerkt... In geschriften (o.a. een niet gesigioneerde reeks artikelen van Hintzen in de NRC) werd nadrukkelijk op de gebreken gewezen... Het gevolg was dat de Rotterdamse Bankvereniging, de Wissel -en Effectenbank en onze firma in 1909 het initiatief namen, en bij wijze van proef tot onderlinge clearing overgingen... (vervolgens) sloten tien banken en bankiers (kassiers) een overeenkomst met de Bijbank (van de Ned. Bank)... De Rotterdamsche clearing is een groot succes geweest... Een belangrijke besparing van ruilmiddelen is bereikt²⁴).' Deze clearing maakte het mogelijk met een veel kleinere kas grote zaken te doen!

Hirschfeld citeert in zijn dissertatie de verwondering van een Engelsman (in de 19de eeuw) die het contrast signaleert tussen New York en Nederland: Amerika geeft bloeiende handel, toene-